ÇANAKKALE ZAFERİ

- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ

- ***Ey iman edenler! Sizi acı bir azaptan kurtaracak ticareti size göstereyim mi?***

- تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

- ***Allah'a ve Resûlüne inanır, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edersiniz. Eğer bilirseniz, bu sizin için daha hayırlıdır.***[1]

---

[1] Saff, 61/10-11.

Çanakkale Savaşının Kısa Tarihi:

- Çanakkale Deniz Zaferi hatıralarımızda her zaman canlı tutulması gereken tarihi bir olaydır. Dünyanın en büyük donanma gücü Çanakkale Boğazı'ndan geçerek İstanbul'u almak, ülkemizi çökertmek ve parçalamak istemiştir. 18 Mart 1915 günü 29 Şubat'ta başlayan boğazı geçme teşebbüsü Türk Deniz Kuvvetlerinin ve kara topçularının başarılı savunma hareketiyle bozguna uğratılmıştır. Denizden boğazlarımızı geçemeyen düşman kuvvetleri bu sefer karadan geçmeyi denemiş, 8,5 ay süren çatışmalara rağmen Seddülbahir, Arıburnu ve Anafartalar'ın dar şeridinden öteye geçememişlerdir.
- Çanakkale'de ilk bomba 3 Kasım 1914 ve son mermi 9 Ocak 1916'da düştü. Savaş 14 ay sürdü. Çanakkale savaşlarında İngilizler 205.000; Fransızlar 47.000 kişi olmak üzere toplam 252.000 zayiat vermişlerdir.
- Bizim toplam kaybımız ise 250.000 olarak aktarılmaktadır.

Çanakkale Öncesi Siyasi Durum

- 18. yüzyıldan itibaren batılı ülkelerde Osmanlı'nın çökmesinden sonra İstanbul'un kime kalacağı tartışılmaya başlanmıştır.
- a) İstanbul şehri ile Güney Trakya imparatorluğuma katılmalıdır. (Çar Nikola)
- b) Türkler Avrupa'nın başına dert olmuştur. Onlar İstanbul'dan çıkarılmalıdır. (Lioyd George)
- c) I. Cihan Savaşında Vatikan'da papa olan 15. Benoit tarafsız kalmasına rağmen şunu söylemeyi ihmal etmedi: "Hangi taraf galip gelirse gelsin Ayasofya papalığa bırakılsın"
- Çanakkale Savaşının senaryosunu Churchill hazırladı. İngiltere'nin savaş bakanı Lord Kitchener ise Osmanlıları o kadar küçük görüyordu ki: "*Hintliler bile Türkleri yener, hem de tek elle*" diyordu.
- Osmanlı askerlerinin denizden bağlantıları kesince cesaretlerini kaybedip yarımadadan çekileceklerine inanıyordu.

Çanakkale Savaşının Sebepleri:

- 19. Yüzyılın sonlarında Sanayi Devrimi'yle apayrı bir döneme giren bazı Avrupalı ülkeler, yeni pazarlar ve yeni sömürgeler aramaktadırlar. Bu esnada bir yanda Avrupalı devletler hızla büyüyüp kalkınırken diğer yanda Osmanlı imparatorluğu çöküşe adım adım yaklaşmaktadır.
- Almanya ve Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ise İstanbul ve Boğazlar gibi stratejik önemi haiz yerlerin; rakip devletler kontrolünde olmaktansa, gittikçe zayıflayan Osmanlı Devleti'nin yönetiminde kalmasını tercih etmektedir. Dönemin Padişahı Sultan II. Abdülhamit Han ise bütün bu gelişmeleri adım adım izlemektedir.
- Abdülhamit Han, Osmanlı'nın enkazına üşüşmek ve muhtemel bir Ortadoğu parçalanmasından pay kapmak isteyen bu Avrupalı Emperyalist devletleri birbirlerine düşürerek güçlenmek ve yeniden ayağa kalkmak için kendine mahsus, apayrı bir denge siyaseti izlemektedir.

- "Düveli muazzama" adıyla ünlenen İngiltere, Fransa, Almanya ve Rusya arasında yaşanan sömürge yarışı, gittikçe kızışmaktadır. İngiltere, kendine bağlı bir genel valilikle yönetmekte olduğu Hindistan'dan temin ettiği hammaddeleri; Kızıldeniz, Süveyş Kanalı, Akdeniz ve Cebeli Tarık Boğazı yoluyla kendi sanayi şehirlerine getirip işledikten sonra, pazarlama imkanı bulduğu bölgelere satma imkanına çok önceleri kavuşmuştu.
- Almanya'nın bu durumdan oldukça rahatsız olmasına rağmen İngiliz-Alman rekabeti, İngiltere lehine sonuçlanmıştır.
- Nihayet İngiltere'nin; 1877-78'deki Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra Türklere verdiği desteği çekmesi, Osmanlı-Alman yakınlaşmasını doğurmuştur. Bu yakınlık, Alman askerî heyetlerinin Türk ordusu bünyesinde görev almaları, İstanbul-Bağdat Demiryolu çalışmaları ile daha da kuvvetlenmiştir. Ayrıca, Türk ordusunun genç subaylarının büyük bir kısmı Alman ordusunda eğitim görmüş; bazı subaylar da kurmaylık eğitimi almışlardır. Bunların en önde gelenlerinden birisi

olan Enver Paşadır. O dönemde Abdülhamit'in tahttan indirilmesiyle İttihat ve Terakki yönetimde söz sahibi olmuştur.

- Bu dönemde Enver Paşa Osmanlı Orduları Komutan Vekilliğine getirildi. Avrupalı devletler arasında ağırlığı hiç de azımsanmayacak kadar güçlü olan Almanya'yla nasıl ittifak yapsam da bu Emperyalistlerin şerrinden ülkeyi kurtarsam veya Balkanlarda kaybettiğimiz toprakları tekrar geriye alsam diye plan yapmaktadır.
- Almanya ise, Osmanlı Devleti ile açık bir ittifaka girmeye çoktan hazır görünüyordu. Nihayet Avrupalı devletler arasında baş gösteren güven bunalımı adım adım savaşa dönüşürken, 2 Ağustos 1914'te Almanya ile Osmanlı Devleti arasında gizli bir anlaşma imzalandı.
- Bu anlaşmaya göre; Osmanlı Devleti, Almanya ile Avusturya-Macaristan İmparatorluğu arasında oluşan ittifaka yardım edecek, karşılığında da topraklarında gözü olan Rusya'ya karşı destek görecekti.

- 1914 yılı Ağustos başlarında Yeryüzü coğrafyası hızla iki kutba bölünüyordu.
- Bir yanda İngiltere, Fransa, İtalya ve Rusya
- Diğer yanda da Almanya, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ve Osmanlı Devleti bulunmaktaydı.

Savaşın Başlaması:

- Osmanlı Devleti'nde, savaşın ayak sesleri iyiden iyiye hissedilmeye başlıyordu.
- Nihayet Avrupa'da savaşın başlamasından sonra, 27 Ekim 1914'de, Yavuz ve Midilli adlarındaki iki Türk gemisi, diğerleriyle beraber gizli bir emirle Karadeniz'e açılarak doğruca Rusya'nın en büyük liman kentlerinden birisi olan Odessa'ya gidip, savaş ilan etmeksizin şehri bombalamıştır. Bu ani saldırıyla, aralarında bir Rus kruvazörünün de bulunduğu bir dizi gemi batırılmış ve petrol depoları ateşe verilmiştir.
- Osmanlı Donanması, bombardıman işlemini bitirdikten sonra Boğaz'daki üslerine dönmesinin ardından; 2 Kasım günü Rusya, 5 Kasım'da da İngiltere Osmanlı Devleti'ne karşı savaş ilan ettiler.
- 1914 Kasım'ından sonra Fransa'da askerî harekâtın kilitlendiğini düşünen İngiltere, düşmanın güçlü cephelerinde savaşarak vakit kaybetmek yerine, zayıf olan bölgelerinde yeni cepheler açmayı ve

rakip kuvvetleri böylece çökertmeyi planlıyor. Bu tanıma en uygun yer de, şüphesiz Çanakkale Boğazı ve dolayısıyla İstanbul oluyor.

- Bu gelişmelerin ardından, düşman donanması 19 Şubat 1915 tarihinde birleşik filo ile Çanakkale Boğazı'na saldırıyor. Saldırı donanması üç tümenden oluşmaktadır. Üçünde toplam 62 gemi bulunuyor. İngiliz ve Fransız gemilerinden oluşan birleşik filonun saldırıları, özellikle Ertuğrul ve Orhaniye tabyalarının etkili top atışları sayesinde sonuçsuz kalıyor ve düşmanın Marmara'ya girmesi önlenmiş oluyor.
- Düşman gemileri, 25 Şubat'tan 17 Mart tarihine kadar, Çanakkale Boğazı'na çeşitli çaplarda defalarca saldırı hareketine girişiyorlar fakat başarılı olamıyorlar. Nihayet 18 Mart günü, yeni bir hamle daha yaparak tekrar bombardımana başlıyorlar...
- Fakat Fransızlar'a ait Bouvet Zırhlısı, Hamidiye tabyasından atılan top mermisiyle batırılıyor. Bu batırılışta, Nusret Mayın Gemisi'nin döşemiş olduğu mayınların etkisi büyüktür. Ardından Ocean ve İrresistible

gemileri de, tabyalardan atılan top ateşleri ve mayınlarla batırılınca, İngiliz ve Fransız kuvvetleri büyük bir şok yaşayarak mağlubiyetin ilk acısını tadıyorlar.

- 18 Mart 1915'te uğradıkları ağır yenilginin ardından; düşman kuvvetleri, deniz saldırıları ile İstanbul'a ulaşmalarının mümkün olmadığını anlamışlardı. Bu sebeple bundan sonra yapılacak saldırılar, hem karadan hem denizden yapılacak; koordineli bir hücum başlatılacak, böylece Osmanlı güçlerine ağır zayiatlar verdirilecekti.
- Bu maksatla Akdeniz müttefik kuvvetleri başkomutanlığına tayin edilen Hamilton'un emrine verilmiş olan 75 bin kişilik bir ordu, Çanakkale civarındaki adalara yığılmaya başladı. Bu ordu; İngiliz, Fransız, Avustralya, Yeni Zelanda ve diğer bazı sömürge askerlerinden oluşuyordu.
- Bunlara karşı 80 bin kişilik bir Türk kuvveti, Alman generali Liman Von Sanders'in emrine verildi. Bu kuvvetlerin kumandanları; Bolayır

geçidi ve civarına konuşlandırılan 5. ve 7. Fırkaların kumandanları Liman Von Sanders ve Remzi Bey; 19. Fırka Kumandanı Mustafa Kemal (Atatürk) Bey; 11. Fırka Kumandanı ise Kaymakam Rifat Bey idi.

- 5 Nisan günü Seddülbahir Bölgesine bir çıkartma yapan 29. İngiliz tümeni, daha önce tespit edilen beş ayrı çıkış yerinden taarruza geçti. İngiliz planlarına göre bu bölgeler; Hisarlık, Ertuğrulkoyu, Tepekoyu, İkizkoyu ile Sığındere kumsalları idi. Buraya çıkarılan birliklerin hedefi, Alçıtepe ile Kilitbahir'i almaktı.
- Bütün bu saldırılar, Türk kuvvetleri tarafından geri püskürtülmüştür.
- 25-26 Nisan günleri, düşman kuvvetleri tarafından gerçekleştirilen taarruzlar, Seddülbahir kıyı muharebelerinde hedefe ulaşamayınca, İngiliz ve Fransız birlikleri 28 Nisan'da Kirte köyünü ele geçirmek için tekrar saldırıya geçtilerse de başarılı olamadılar. Ardından devam eden Kerevizdere saldırılarında da muvaffak olamayan düşman kuvvetleri,

nihayet çareyi Arıburnu ve Anafartalar bölgesinde bir cephe daha açmakta buldular.

- Gece-gündüz devam eden ve aylarca süren bu muharebelerde çok kanlı çatışmalar meydana gelmiş, on binlerce Türk evladı şehit düşmüştür.

Arıburnu ve Anafartalar Bölgesi:

- Düşman kuvvetlerinin iki büyük hedefinden biri olan Arıburnu cephesinde ise, Anzaklar bulunuyordu. Bu kuvvetlerin hedefi, Conkbayırı ve Kocaçimen tepelerini ele geçirip Boğaz'ın en dar yerinden Eceabat tabyalarına ulaşmaktı.
- Bundan sonraki safhada ise düşmanın iki amacı vardı:
- Seddülbahir bölgesinden ilerleyen kuvvetlerle birleşmek ve Boğazı donanmaya açmak...
- Nihayet Anzaklar, 15 Nisan 1915 günü kıyıya bir çıkartma yaparak, Conkbayırı'nın güney yamaçları ile Düztepe, Kanlısırt ve Kocaçimen bölgelerine dayandı.
- Türk kuvvetleri, kıyı bölgelerinde tutunma mücadelesi veren düşman kuvvetlerine kanlı taarruzlarla karşılık verse de tam muvaffak olamadı.

- Bu arada gücünü takviye eden İngiliz kuvvetleri, 7 Ağustos günü tekrar Conkbayırı'na bir taarruz başlattı. Fakat Miralay Mustafa Kemal Bey'in emrindeki takviye Türk kuvvetlerinin çetin direnişi ile karşılaştı.
- Gece gündüz süren bu taarruzlar sırasında, gerek düşman gerekse Türk güçleri arasında büyük kayıplar oldu. Öbek öbek Çanakkale Boğazı'na yığılan Mehmetçiklerin bir alayı gidiyor bir alayı geliyor, adeta bir gül bahçesine girercesine şehadete koşuyordu.
- Böylesine kanlı bir çarpışmanın ardından 9 Ağustos sabahı, düşman kuvvetleri Kireçtepe'den Conkbayırı'na kadar genişleyen bir cepheden tekrar taarruza geçtiler. Fakat Kireçtepe'nin alınması haricinde büyük bir başarı kazanamadılar. Ayrıca Anzak güçleri, 21 Ağustos günü Anafartalar bölgesinde, Kocaçimen-Conkbayırı hattından bir saldırı daha başlattılar. Bu saldırı da Türk kuvvetlerinin çetin direnişi sayesinde geri püskürtüldü.

- Nihayet bu taarruz da başarısızlıkla sonuçlanınca, düşman kuvvetleri yavaş yavaş Çanakkale Boğazı'ndan geri çekilmenin hesaplarını yapmaya başladılar.
- İngilizler, 17-20 Aralık geceleri yapmış oldukları tahliyelerle Anafartalar ve Arıburnu'nu tamamen boşalttılar. Ardından 1 Ocak 1916'da Seddülbahir cephesinde kalan 17 bin kişilik son birliği de çekmeye başladılar.

Savaşın Etkileri:

- Çanakkale Savaşları; bütün dünyada olduğu gibi, gerek Osmanlı Devleti'nin son yıllarında, gerekse yeni kurulan genç Türkiye Cumhuriyeti'nde derin etkiler bırakmıştır...
- Böyle bir savaş olmasaydı, Tanzimat Dönemi boyunca Daru'l Fünun'da, Hendese-i Humayun'da, Sanayi-i Nefise'de, Mekteb-i Mülkiye-i Şahaniye'de yetiştirdiğimiz binlerce gencimiz şehit düşmeyecek; yeni kurduğumuz Cumhuriyetimizin temelleri, çok daha muazzam bir beyin gücü üzerinde yükselecekti.
- Bu sebeple Atatürk: "Biz Çanakkale'de bir Darü'l-fünun (üniversite) gömdük." Demiştir.
- Kayseri Erkek Lisesi o yıl bütün öğrencileri Çanakkale'de şehit olduğu için hiç mezun vermedi.

- Bu savaşta nice yiğitler şehit olmuş, nice eli kınalı gelinler dul kalmış; nice al yazmalı, gözü yaşlı Anadolu anası, duyanı köz gibi dağlayan ağıtlar yakmış; insanlar ocakbaşı sohbetlerinde, köy kahvelerinde saatlerce, hatta günlerce bu savaştan bahsetmiş; şairler şiirler yazmış, Paşalar anılarıyla ağlamışlardır...

<u>Bu Savaştan Öğreneceklerimiz:</u>

- 1- **Hiçbir zaman ümitsizliğe düşmemeliyiz:** Ecdâd, düşman karşısında eksiklikler içinde olmalarına ve dönemin süper güçlerinin birlik olup saldırmalarına karşın, ümitsizliğe düşmemiş vatan savunmasında başarılı olmuşlardır.
- 2- Ecdâdımız, birlik ve beraberlik içinde tek yumruk olarak bu zaferi kazanmışlardır. Bu gün için bizler milli birlik ve beraberliğimizi bozmaya çalışanlara fırsat vermemeliyiz. **Bizim asıl düşmanımız cehalet ve ihtilaftır.**
- 3- Savaşta silahlar önemlidir, komutanlar önemlidir; ama daha da önemli olan maneviyattır, ruhtur! Maddi imkansızlıklara rağmen Çanakkale zaferini kazandıran askerlerimizdeki manevi güçtü. Maneviyatımızı ihmal etmemeliyiz.

- 4- Çanakkale savaşlarında iyi yetişmiş genç bir nesli kaybettik. Şimdi ise gençliğimiz zararlı alışkanlıkların ve maneviyatsızlığın tehdidi altındadır. Bugünkü gençliğimize nefis ile cihadı öğretebilmeliyiz.
- Bir Hadis-i Şerif'te şöyle buyurulmaktadır:
- اَلْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ
- *"Mücâhid, nefsi ile mücadele eden kimsedir"*[2]
- 5- Ecdâdımızın Çanakkale'de düşmana gösterdiği insanlık ve hoşgörüyü, bizler şu ân birbirimize gösterebiliyor muyuz?
- 6- Çanakkale Destanını yeni nesillere aktarabilmeliyiz.

---

[2] Tirmizi.

Çanakkale'yi Geçemeyenlerin Bugünkü Hedefleri Nedir?

- İşte meselenin püf noktası burası. O Çanakkale ruhuna sahip olalım ki, bugünkü Çanakkaleyi hep koruyalım. Bugün geçilmek istenen Çanakkalemiz aile yapımızdır. O gün Çanakkale'yi geçemeyenler sırrını araştırdılar. Ve müslümana dışardan saldırmanın kendilerini asla zafere götüremeyeceğini anladılar. Ancak içerden saldırılarla sonuç alacaklarını gördüler. İçerde bizi sağlam tutanın da aile yapımız olduğunu gördüler. O gün Çanakkale'yi geçemeyenler bugün ailemizi geçmek istiyorlar.
- Allah korusun, ailemiz onların inançsızlıklarının, yalan yanlış felsefelerinin kirli ayakları altında kalırsa, bizim ikinci bir Çanakkale ve kurtuluş savaşı yapma imkanımız da kalmaz. Çünkü Mehmetçiği yetiştiren ortamdır aile yuvası. Aile gittiğinde geriye maddi, manevi pek bir şeyimiz kalmaz. Onun için bu gün ailemizin üstünden silindir gibi

geçmek istiyorlar. Çanakkale'deki maddi topların çok daha ağırlarını ailemize yöneltmiş, gece gündüz ardı ardına patlatıyorlar. İşin garibi ve acı olanı şu ki, o topları biz kendi paramızla alıp evimizin de başköşesine kuruyoruz. Haydi, ateşle diye tetiği de bize çektiriyorlar.

- Onun için bizim bu konuda çok uyanık olmamız gerekiyor. Bilelim ki aile son kale, o geçildiğinde bütün kalelerimiz geçilmiş olur. O zaman Çanakkale'ye de yazık etmiş oluruz. Çünkü Çanakkale ruhu ailede oluşup, pekişiyor. İstediğimiz kıvamda olmasa bile orda yaşatılıyor ve ruhlara nakşediliyor. Ailelerimizin başkumandanları da şefkat kahramanları olan annelerimizdir. Dikkatlerimizi özellikle anneler üzerine yöneltmemiz gerekiyor. Çanakkale'deki kahramanların anneleri gibi anneler yetiştirmek en büyük ihtiyacımız bugün. Sürekli anneliğin ne kadar yüce, ne kadar kutsal, ne kadar ulaşılmaz bir makam ve mevki olduğunu hatırlatmamız gerekiyor.[3]

---

[3] Vehbi Vakkasoğlu.

Çanakkale Ruhunu Gelecek Nesillere Aktarmak

- Rahmetli Turgut Özal Başbakan, Vehbi Dinçerler'in Milli Eğitim Bakanlığı zamanında Türkiye'ye Japonya'dan bir eğitim heyeti gelir. Temas ve incelemeler yapacak, neticeyi yetkililere aktaracaklar. Gerektiği kadar da ikili işbirliği gerçekleştirecek. İşler buraya kadar çok iyi...
- Japon heyeti yurdumuzun bazı bölgelerinde gerekli incelemelerini yapar. Sonra, bakanlıkta toplanırlar. Heyetin tespiti ilginç: "Sizin çocuklarınızda milli şuur yok"
- Bizimkiler şaşırır, "Bizim çocukların damarlarındaki kan milli duygumuzun kaynağıdır." Yine de fazla ses çıkarmazlar. Ne de olsa misafirdir!...
- Bizimkiler sorar, "Sizin gençlerinizde milli şuur var mıdır? Neler yapılması gerekir?"

- Japon uzmanları anlatmaya başlar:
- “Biz gençlerimize daha ilköğretime başlamadan “şok testler” uygularız. Mesela uçak gibi hızlı giden trenlerimize bindirir, bir tur yaptırırız. Çok katlı yollardan da geçen tren, onları şöyle bir sarsar. Mini mini çocuklarımız teknolojinin bu baş döndürücü neticesini görerek bir şok olurlar. Sonra...
- Bu şoktan sonra Hiroşima’ya götürürüz. Bölgeyi aynen koruyoruz. Bombalanmış bu bölge hakkında bilgilendirir; değil hayvan, bitkinin bile yeşeremediği, hiçbir canlıya hayat hakkı tanımayan atom bombasının etkilerini gösteririz. Ve deriz ki; Eğer sizler çalışmaz, sizden öncekileri geçmezseniz vatanınız, işte böyle düşmanlar tarafından bombalanır. Hiçbir canlı yaşamayacak biçimde size bırakıp giderler. Çalışırsanız, bindiğiniz hızlı trenleri bile geçecek yeni vasıtalar yaparsınız. Gerisi sizin bileceğiniz iş.

- Çocuklarımız bununla ikinci bir şok daha yaşarlar. Sizlere şunu hatırlatalım ki, Türkiye’de birçok teknik elemanlarımız bulunmaktadır. Bunların herhangi birine bu konuyu sorabilirsiniz.
- - Peki Türkiye için tespitiniz var mı? Gözlemleriniz nedir?
- Japonlar “Elbette var” derler ve şöyle devam ederler; “Bizimkinden çok daha önemli. Bir tanesi Çanakkale Savaşları’nın olduğu bölge. Bu bölümü gençlerinizin şok olması için yeter de artar bile. Bir metre kareye altı bin merminin düştüğü savaşta, Türkler herşeye rağmen galip çıkıyor, olamayacağı olur hale getiriyorlar. En son teknolojiye ve donanıma meydan okuyarak, inancın galip geldiğinin ispatını yapıyorlar. Üstelik karşılarında tek bir düşman değil, müttefik güçler; sizin tabirinizle yetmiş iki millet var.”

Çanakkale Hatıraları:

Ölüme Tevekkülle Koşanlar:

- Gazi Mustafa Kemal Atatürk Çanakkale'deki Mehmetçik'i anlatıyor:
- "Bomba Sırtı Vak'ası'nı anlatmadan geçemeyeceğim. Mütekâbil siperler arasında mesafemiz 8 metre, yani ölüm muhakkak! Birinci siperdekiler hiçbiri kurtulmamacasına kâmilen düşüyor, ikincidekiler onların yerine gidiyor... Fakat ne kadar şâyân-ı gıpta bir îtidâl ve tevekkül ile biliyor musunuz? Okumak bilenler ellerinde Kur'an-ı Kerim, Cennet'e gitmeye hazırlanıyorlar. Bu Türk askerindeki rûh kuvvetini gösteren şâyân-ı hayret ve tebrik bir misaldir. Emin olmalısınız ki, Çanakkale Muhârebesi'ni kazandıran bu yüksek rûhtur!"[4]

---

[4]Çanakkale Destanının 50. yılı. N. Hakkı Uluğ, s. 104.

Seyit Çavuş:

- Deniz savaşlarının en şiddetli olduğu günlerdi. Bir Türk Bataryasına düşman tarafından açılan şiddetli ateş sonucunda, orada bulunan cephanelik patlamıştı. Bununla birlikte müthiş bir sarsıntı oldu. Şehid olanlar, yaralananlar vardı. Erlerden Seyit de bunlardan biriydi. Seyit kendine geldiğinde yanı başındaki Ali'ye sordu:
- " - Arkadaşlar nerede?"
- "- Arkadaşlar mertebelerini buldular. 14 Şehid, 24 yaralımız var. Yani bir senle ben kaldık. Seyit kalkıp denize doğru baktı.
- Düşman gemileri iyice karaya sokulmuşlardı. Seyit, 270 kg ağırlığındaki tek mermilerini düşman gemisine vurmak istiyordu. Arkadaşına seslendi:
- -Gel Ali... Yardım et de şu gülleyi sırtıma alayım.

- - Kaldıramazsın Seyit!
- - Bir deneyelim hele!
- Sonuçta Seyit sırtına aldığı tam 270 kg ağırlığındaki mermiyi namluya sürmeyi başardı. Kamasını kapattılar. İşte bu mermi, ölüm kusan meşhur Ocean zırhlısının işini bitirmeye yetmişti bile...

Türk Askerinin Hoşgörüsü-Anzaklı Ömer

- 1957'de ABD ye ihtisas için üzere giden Ömer Muşluoğlu anlatıyor:
- New York'ta Medical Center Hospital da görev almış. 75 yaşlarında bir kanser hastasına serum takacağı zaman hastanın pazısında ay yıldız dövmesi görmüş. "Türk müsün? diye sormuş. Hayır, Avustralya Anzaklarındanım" demiş. Bu dövmeyi neden pazına kazıttın diye sormuş. Önce anlatmak istememiş. Türk doktor: *"Bakın ben Türk'üm, bunu bilmek benim açımdan önemli, anlatırsanız, memnun olurum'* demiş. Bunun üzerine adam anlatmaya başlamış:
- Yıl 1915 idi. İngilizler bizi, *"Barbar Türkler, Müslüman olmayanları kesiyor, diğer insanları kurtarmak için savaşmalıyız, bu savaş insanlık için çok önemli"* diyerek bizi askere aldılar. Önce gemilerle Mısıra gittik, orada iki ay askeri eğitim gördükten sonra Çanakkale'ye götürüldük. Orada karşımızda kahramanca savaşan bir ordu gördük. Ben, başımdan aldığım bir dipçik darbesi ile yıkıldım ve esir düştüm.

Başım kanıyordu, Türk askerler benim başımı sardı, bana kendi kumanyalarından yemek verdiler. Türkler bana çok iyi davrandı, isteselerdi beni öldürebilirlerdi. O zaman Türklerin, İngilizlerin anlattığı gibi barbar değil, çok insancıl bir millet olduğunu anladım.

- Ülkeme döndükten sonra da Türk milletine ve İslam'a karşı içimde hep sevgi besledim. Bu sevgiden dolayı ay yıldız dövmesini koluma kazıttım. Müslüman olmayı da düşündüm ama İslam'ı öğretecek birini bulamadım" diyerek hikayesini anlatmış.
- Tanışmışlar. Hastanın adı, Josef Miller, Doktora senin adın ne demiş. O da "Ömer" deyince Ömer'in anlamını sormuş. Sohbeti koyulaştırmışlar. Adam Müslüman olmak istediğini söylemiş. Bizim doktor, kelime-i şehadet getirterek ve bildiklerini anlatarak Müslüman olmasını sağlamış. Hasta, " Bundan böyle benim adım da Anzaklı Ömer olsun" demiş. Anzaklı Ömer bir gün iyice ağırlaşmış. Türk doktoru çağırtmış ve bizim Türk doktorun kolları arasında kelime-i şahadet getirerek ruhunu teslim etmiş.

Rasulullah Çanakkale'de:

- Tarihler 1928 yılını göstermektedir. Osmanlının son devir âlimlerinden, Alasonyalı Cemal Öğüt Hocaefendi hacca gider. Çanakkale savaşının üzerinden de on yılı aşkın bir zaman geçmiştir.
- Cemal Öğüt Hocaefendi Mekke'deki vazifesinin tamamladıktan sonra Medine'ye gider. Medine'de her zamankinden fazla kalır. Bu esnada Osmanlı coğrafyasının değişik bölgelerinden gelen hacılarla istişarelerde bulunur. Osmanlı devleti yıkılmıştır, Osmanlı'dan geri kalan toprakların büyük çoğunluğu ya işgal altındadır ya da sömürge durumuna düşmüştür.
- Cemal Öğüt Hocaefendi vaktinin çoğunluğunu Mescid–i Nebevî'de geçirir. Bu arada Efendimizin türbesindeki görevlilerle yakınlık hâsıl olur. Hiçbir dünyalık beklemeden, sadece Resûlullah'a sevgi ve

muhabbetinden dolayı türbeye hizmet eden bu güzel insan da Cemal Öğüt Hocaefendiye yakınlık duyar ve güzel bir dostluk kurulmuş olur.

- Cemal Öğüt Hocaefendi türbedarla yaptığı sohbetlerde bir şey dikkatini çeker. Türbedar Osmanlı devletine son derece bağlıdır, hatta o kadar ki Osmanlı adı geçtiği yerde muhakkak bir hürmet ifadesi belirtisi gösteriyordu. Bu nuranî ihtiyarın Osmanlı'ya bu derece bağlı ve hürmetli olması Cemal Öğüt Hocaefendinin merakımı celbeder, bir gün sorar:
- "Sizde Osmanlı'ya karşı derin bir sevgi ve muhabbet görüyorum, bunun özel bir sebebi var mı?" Nurani ihtiyar derin bir düşünceye daldı, kısa süre sonra başını kaldırdı ve şöyle dedi:
- "Allah ve Resûl'ünün muhabbeti, Osmanlı'yı sevmemi gerektirir." Cemal Öğüt Hocaefendi bu açıklamadan pek bir şey anlamaz. Anlamadığı da zaten yüz hatlarından anlaşılmıştır. Türbedar pek fazla bilgi vermek niyetinde değildir, ancak Cemal Öğüt Hocaefendi bir

şeylerin olduğunu anlar ve ısrar eder. Nur yüzlü ihtiyar anlatmaya devam eder: "Osmanlı'yı sevmem için şu anlatacağım hâdise yeter de artar bile."

- 1915 senesinde Medine'de başından geçen bir hâdiseyi şöyle anlatır: 1915 yılının hac mevsimi idi. Her hac mevsiminde olduğu gibi, dört bir yandan mü'minler geliyordu, bu gelenlerin içinde Hindistan ulemâsından, âlim, zahit, keşfi açık gerçek bir Allah dostu da bulunuyordu. Bu Allah dostu ile sizinle olduğu gibi yakınlık oluştu, sohbetine katıldık. O kadar güzel sohbetleri oluyordu ki, kendi ağlıyordu, dinleyenleri de ağlatıyordu. O zamanlar Osmanlı'nın çok sıkıntıda olduğu zamanlardı, ehl–i küffar, İslâm'a karşı saldırıya geçmiş, Payitahtta Çanakkale Boğazı'nda büyük savaş oluyordu.
- Hindistanlı âlimde bir şey dikkatimi çekmişti, sohbetlerinde ağlıyor, namazlarında ağlıyor, yolda yürürken bile gözünden yaş eksik olmuyordu. Ağlamadığı zamanlar bile devamlı hüzünlü idi. Merakım artıkça artı ve bir gün kendisine bunun sebebini sordum:

- "Efendi! Bu mübarek yerdesin, gözün gönlün açılacağı yerde devamlı ağlıyorsun, ağlamadığın zamanlarda yüzünde hüzün var, bunun sebebi, hikmeti nedir?" Beni yayına oturttu, gözlerindeki yaş damlaları daha da hızlanarak akmaya başladı. Sonra yaşlarını sildikten sonra bana dedi ki:
- "Ben uzun yılların hasreti ile çok uzaklardan buralara geldim. Ben Kâinatın Efendisi'nin kokusunu, ruhaniyetini Hindistan'dan alırdım. Şimdi buralara geldim, Efendimin kabr–i şerifi başındayım, ama Hindistan'da aldığım feyiz ve nuranîliği burada bulamadım. Bu ne hâldir diye düşünüyorum, acaba bir günah mı işledim, bir suçum mu var? Efendim benim üzerimden himmetini çekti mi? Ya da Efendim, burada değil, burada olsa onu hisseder, onun ruhaniyetinden bereketlenirdim. Bu hâl beni perişan etti… Ağlamamın sebebi budur."
- Türbedar bu Allah dostunu dikkatle dinledi, ancak o da bu işe ne bir yorum getirebildi, ne de bir şey diyebildi. Ancak nur yüzlü türbedarın da kafası karışmıştı. Bu Hindistanlı âlimin, yalan söyleme, abartı yapma gibi bir durumu söz konusunu değildi. Son derece samimî bir hâl

içindedir. Hindistanlı âlimin söylediklerine yabancı değildi. Her hac mevsiminde değişik bölgelerden gelen Allah dostları ile karşılaşır, onları Allah Resûlü'nün ruhaniyeti ile nasıl bağlantılar kurduklarını bilirdi. Bu Hindli âlim de onlardan biri idi, türbedarın bunda zerre şüphesi yoktu. Peki, bu âlimin söyledikleri nasıl açıklanacaktı?

- Yaşlı türbedar gündüz dinlediklerinin etkisinde kalmıştı, gece yatağına yattığında da kafasındaki soru işaretleri gitmemişti.
- Sabah namazına kalkmadan önce türbedar bir rüya görür. Rüyasında Kâinatın Efendisini görür. Nur yüzlü türbedar, edebinden Efendimize bir şey soramaz. Dün yaşananlar aklına gelir, bir şey diyemez. Türbedarın düşüncelerine Kâinatın Efendisi cevap verir:
- "O kardeşimin hissettiği doğrudur. Ben her zamanki makamımda değilim, birkaç zamandır Çanakkale'deyim… Çok zor durumda bulunan kardeşlerimi yalnız bırakmaya gönlüm razı olmadı. Onlara yardım ediyorum…"

Yetiş Ya Muhammed Kuran'ın Elden Gidiyor!

- Çanakkale en zorlu günlerinden birini geçiriyor. Küffar ordusunun askerleri ilk defa karaya ayak basmıştır, ellerindeki üstün silah ve teçhizatla saldırıya geçerler. O zamanlar Osmanlı'nın müttefiki olan Almanya ordusuna mensup bazı subaylar da cephede bulunmaktadır. Bu subaylardan biri olan Sanders anlatıyor: Çok dehşetli bir saldırı karşısında kalmıştık. Karaya çıkan İngiliz askerlerini gemiden top atışları ve makineli tüfekler destekliyordu. Bulunduğumuz siperlerden değil hareket etmek, en küçük bir hareket belirtisi bile onlarca mermiyi hemen o hareket noktasına çekiyordu.
- Mevzilerden elini kaldıranın eli, miğferini kaldıranın miğferi parçalanıyordu. Böyle bir sağanak altında çaresizlik içinde beklemekten başka bir şey yapamıyorduk.

- Bu şekilde ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Birden bulunduğum yerden yaklaşık on beş metre uzağımızdan korkunç bir ses geldi. Sesle birlikte bir Türk askeri siperden kalktı, düşmana doğru koşmaya başladı. Hem koşuyor hem kollarını sağa sola sallıyor, hem de sesi çıktığı kadar bağırıyordu.
- Yanımda bulunan tercümanıma dedim ki:
- –Şu koşan asker ne diyor?
- –Komutanım! "Yetiş ya Muhammed Kitabın elden gidiyor!" diye bağırıyor.
- Böyle bir manzarayı tarih görmemiştir. Asker sanki üzüm toplar gibi düşman mermilerini elleriyle topluyordu. Onu gören diğer askerler de siperlerinden hareketlendi ve o anda çok çetin bir savaş başladı. Kısa zaman sonra karaya çıkan İngiliz birliğinden geriye yerde yatan asker cesetlerinden başka bir şey görünmüyordu.

Çanakkale Gazisinin Verdiği Ders:

- "Al, Diğer Yarısı Sende Kalsın"
- 1991 yılında Londra'da yapılan Anzak törenlerine katılan Gazi dedemiz, 76 yıl önce çarpıştığı İngiliz, Avustralya ve Yeni Zellandalı'larla tanışma fırsatı bulmuştu. Hazırlanan tören programı çerçevesinde yaklaşık 100 metrelik bir mesafeyi yürümesi gerekiyordu. Savaşa katılan diğer tüm gazilere olduğu gibi kendisine de tekerlekli sandalye ile tören alanını geçmesi istenmişti. Ancak gazimiz, "Ben galip bir devletin askeriyim. Mustafa Kemal'in askeriyim, yürürüm." diyerek buna karşı çıkmış. Geçiş sırasında bastonuyla izleyenleri selamlamış ve ayakta alkışlanmıştı.
- Akşam yapılan törende kendisine bir konuşma yapma fırsatı verilmişti. Ve tercümandan söylediklerini harfiyen çevirmesini isteyerek; "Siz İngilizler öyle bir milletsiniz ki; yine yapacağınızı yaptınız!

Analarımızın, bacılarımızın altınlarıyla, gözyaşı, göz nuru dökerek yaptıklarıyla bedelini ödediğimiz iki gemimizi bize teslim etmediniz. Bunun karşılığında o gemilerle arkadaşlarınızı Çanakkale'ye gönderdiniz ve onlar Çanakkale'nin derin sularına gömüldüler. Şayet bizim gemilerimizi verseydiniz şimdi onlarda burada sizlerle beraber oturuyor olacaktı. Siz yine yapacağınızı yaptınız. Ama İlahi adaletten kaçamadınız." Sözleriyle konuşmasını tamamlar.

- Tüm salonda yükselen alkışlar ve gözyaşları o geceye ayrı bir renk katar. Bu samimi, temiz yiğidimizi içtenliğinden dolayı bağırlarına basarlar. O'na bir şeyler vermek, O'nun için bir şeyler yapmak isterler… O, hiçbir maddi teklifi kabul etmez. Ancak biri çok ısrarcıdır. "Hiç değilse bunu kabul et!" diyerek, 10 Pound uzatır. O canım dedemiz parayı almak istemez ama karşısındakini de kırmamak istemektedir. 10 Pound'u alır, ortadan ikiye yırtarak: "Al, diğer yarısı sende hatıra kalsın" der.

Kınalı Hasan

- Yüzbaşı Sırrı Bey, yeni gelen eratı teftiş ederken, içlerinde bir tanesinin saçının bir tarafı kınalanmış olduğunu görür ve takılır: "Hiç erkek kınalanır mi? Mehmetçik: Buraya gelmeden evvel, anam kınalamıştı komutanım" der ve sebebini bilmediğini ilave eder. Komutanın isteği üzerine anasına haber salar, "Niye benim saçımı kınaladın?" Gelen cevabi mektupta şunlar yazar:

- "Ey gözümün nuru Hasan'ım, Köyümüzde rahat rahat oturalım mı? Sen ecdadından, babandan aşağı kalamazsın... Ben, senin anan isem. Beni ve seni Allah yarattı, vatan büyüttü. Allah, bu vatan için seni besledi. Bu vatanın ekmeği iliklerinde duruyor... Sen bu ailenin seçilmiş kurbanısın... Hasan'ım, söyle zabit efendiye... Bizim köyde kurbanlık ayrılan koyunlar kınalanır... Ben de seni evlatlarımın arasından vatana kurban adadım. Onun için saçını kınalamıştım... El-hükmü billah. Allah, seni İsmail Peygamber'in yolundan ayırmasın. Seni melekler şimdiden rahmetle anacaktır. Gözlerinden öperim... Anan - Hatice"

Türk Askerinden İnsanlık Dersi

- Çanakkale Savaşlarında savaşıp, bir kolu ile bir ayağını kaybeden Fransız Generali Bridges, yurduna döndükten sonra anlattığı bir savaş hatırasında şöyle diyor:
- "Fransızlar, Türkler gibi mert bir milletle savaştıkları için daima iftihar edebilirsiniz. Hiç unutmam. Savaş sahasında çarpışma bitmişti. Yaralı ve ölülerin arasında dolaşıyorduk. Az evvel, Türk ve Fransız askerleri süngü süngüye gelip ağır zaiyat vermişlerdi. Bu sırada gördüğüm bir hadiseyi ömrüm boyunca unutamayacağım. Yerde bir Fransız askeri yatıyor, bir Türk askeride kendi göleğini yırtmış onun yaralarını sarıyor, kanlarını temizliyordu.T ercüman vasıtası ile şöyle bir konuşma yaptık:
- - Niçin öldürmek istediğin askere ediyorsun? Mecalsiz haldeki Türk askeri şu karşılığı verdi:

- "Bu Fransız yaralanınca cebinden yaşlı bir kadın resmi çıkardı. Bir şeyler söyledi, anlamadım ama herhalde annesi olacaktı. Benim ise kimsem yok. İstedim ki, o kurtulsun, anasının yanına dönsün". Bu asil ve alicenap duygu karşısında hüngür hüngür ağlamaya başladım. Bu sırada, emir subayım Türk askerinin yakasını açtı. O anda gördüğüm manzaradan yanaklarımdan sızan yaşlarımı dondurduğunu hissettim. Çünkü, Türk askerinin göğsünde bizim askerinkinden çok ağır bir süngü yarası vardı ve bu yaraya bir tutam ot tıkamıştı. Az sonra ikisi de öldüler..."
- Fransız Generali BRIDGES

Kaybolan İngiliz Alayı

- "21 Ağustos 1915 günü savaşın en şiddetli ve son anlarında Anzak Suula Koyu 60. tepede gün ağarırken gök berraktı. Görünürde altı veya sekiz tane, hepsi birbirinin eşi olan ekmek somunu biçimindeki bulut, 60. Tepe'nin üzerinde yayılmış duruyordu. O sırada saatte 6 veya 8 kilometrelik bir hızla güneyden esen meltem olmasına rağmen, bu bulutların ne biçimleri ne de yerleri değişmiyordu. Meltemin etkisiyle kayıp gitmediler.
- Bunlar bulunduğumuz yere göre 60 derecelik bir yükseklikte asılı duruyorlardı. Bulut kümesinin tam altına gelen yerde toprağın üstünde duran aynı biçimde bir bulut daha vardı. Yaklaşık 250 metre uzunluğunda, 65 metre yüksekliğinde ve 60 metre genişliğindeydi. Bu bulut oldukça yoğundu. Yapısı katı maddeymiş gibiydi. İngilizlerin bulunduğu bölge savaş yerine 1000 metre kadar uzaklıktaydı. Yeni Zelanda kıtasının birinci sahra birliğine bağlı 3. bölükteki 22 asker öldü. Aralarında biz de vardık.

- İçinde bulunduğumuz siperden güneybatı doğrultusunda yere inmiş bulut duruyordu. Bulunduğumuz yer 60. Tepe'ye göre 90 metre daha yukarıda olduğundan üstten görebiliyorduk. Bu bulut daha sonra Kayacık Dere denilen kuru bir derenin yatağına doğru ilerlediğinde onun daha önce durduğu zemine bütünüyle görebildik. Bu bulut diğerleri gibi açık gri renkteydi. Daha sonra 4. Norfolk Taburu'nun bu kuru dere yatağında harekete geçerek 60. Tepe'ye doğru uygun adım yürüyüşe geçtiğini fark ettik. Buluta vardıklarında hiç çekinmeden dosdoğru içine girdiler. Ama tekrar içinden çıkıp 60. Tepe'de savaşa katılan hiç bir kimse olmadı.
- Bir süre sonra askerlerin sonuncusu da görünmez olunca , bulut sanki yükünü almışçasına yerden yükseldi. Herhangi bir bulut gibi yukarıda duran diğerlerine ulaşıncaya kadar yavaş yavaş havalandı. Bu ana kadar yukarıdaki bulutlar yerlerinde duruyorlardı Yerdeki bulut yükselip aynı hizaya gelir gelmez birden kuzeye doğru uzaklaşmaya başladılar. Trakya istikametine doğru gittiler. Bir saat içinde de gözden

kayboldular. Savaş sonunda bu tabur kayıp veya yok edilmiş sayıldı. Anzak çıkarmasının 50. Yılında geç de olsa aşağıda imzası olan bizler anlattığımız bu olayın kelimesi kelimesine doğru olduğunu beyan ederiz.

- İstihkam eri 4/165 künyeli, F. Reichardt. Malata Bay Of Plenty
- İstihkam eri 13/416 künyeli , D.Nevnes . 157 King Street Cambridge.
- J.L. Newman, 75 Freyberg Street Octumoctai Tauranga.
- 21.08.1965 / AVUSTRALYA

Türk Askerinin Manevi Gücü

- Bir Alman subayının tespitlerine kulak verelim:
- "Bu ağır sınama döneminde Türklerle birlikte hareket eden herkes, bu sessiz kahramanlık karşısında sınırsız saygı ve hayranlık duyar ki, o dürüst Anadolu insanına karşı bu duyguyu düşmanı bile esirgemeyecektir. Burada, diğer kültürlü uluslar tarafından şüphesiz gözlemlenen ama ruh dünyalarında kavranamayan bir "dine kendini adayış" Türklerde açığa çıkmaktadır ve bu; aynı şeyin başka ulusta benzer ölçüde görülemeyeceği bir ruh halidir. Her halükârda Türk insanı gücünü bu özelliklerinden almaktadır.
- *(Carl Mülhman, Bir Alman Subayının Notları, Timaş, s. 164-165;)*

Düşmanı Kendisine Tercih Edenler

- Savaşın sonuna doğru yokluk, kıtlık son haddini buluyor. Mehmetçikte ekmek derdi başlıyor. Arpa, yulaf, süpürge tohumu katarak ancak el kadar küçük ekmek yapıyorlar. Mehmetçiğin ondan da bir şikayeti yok. İşte böyle bir günde mutfak görevlisi Mehmetçikler o taze ekmekleri esir düşman subaylarına veriyorlar. Kendileri bayat ekmekleri yiyorlar. Adamlar şüphelenip yemiyorlar. Erler gelip lisan bilen yüzbaşıya diyorlar ki: "Kumandanım, bunlara taze ekmek verdik, yemiyorlar. Neden yemiyorlar bir bak." Bayılıyorum bu duyguya. Daha dün kendisine kurşun atan insanlara taze ekmeği veriyor, kendisi bayat ekmek yiyor. Bu nasıl bir duygu derinliği?
- Yüzbaşı soruyor; 'oğlum niye böyle yaptınız?' Hepsinin verdiği cevap aynı. Kumandanım, 'biz köylük yerden geldik. Köy çocuklarıyız. Bayat ekmek yemeğe alışkınız. Velakin bu herifler muhallebi çocukları, bayat

ekmek yemeğe alışmamışlar. Madem besliyoruz, taze ekmeği verelim de adam gibi karınlarını doyursunlar dedik.’ Açıklama bu. Bu savaş ortamında yazılmış bir sevgi destanıdır. Kumandan bunu tercüme ediyor ve ekmek temizdir, afiyetle yeyin diyor ama, düşman subayları yine yemiyorlar. Sevgisiz bir medeniyetin insanları oldukları için bunu anlayamıyorlar. En sonunda askerler ekmeklerin ucundan birer parça yeyince yemeğe razı oluyorlar. Aslında bu milletin ruhu hala budur. Bu ölmedi ama bunu geliştirmemiz sağlamlaştırmamız lazım.

Vatanı İçin Kendini Feda Edenler

- Mehmetçiğin bacağı bir top mermisinin şarapnel parçasıyla parçalanmış. Oluk gibi kan akıyor. Bir sedyeye koyup bir kenara taşıyorlar. Askeri doktor bakıyor, ‘oğlum buna yapacağımız bir şey yok. Elimizde sınırlı imkanlar var. Bir şey yapamayız.’ diyor. Diğer askerlere ‘şöyle bir serin ağacın altına götürün de son anında kendisine bir teselli verin’ diyor. Askerler ne teselli versinler. Bütün maddi şeyler bitmiş. Şöyle diyorlar; “Mustafa Çavuş ne mutlu sana. Bak şehit oluyorsun. Şehitlerin duası makbul olur. Bize de dua et! Biz de şehit olalım!” Bu imanla söylenir. İmansız söylenecek söz müdür bu? Şimdi bu sözün içinden imanı aldık, emaneten bir kenara koyduk. Hadi tercüme edin. Ne kadar sevimsiz, ne kadar anlamsız oluyor. ‘Mustafa Çavuş ölüyorsun. Öyle bir dilekte bulun da biz de ölelim.’ İmanı aldın mı hiçbir değeri kalmıyor.

- Onlar böyle konuşurken, içlerinden biri bakıyor, sargı yerine yeni ekmekler gelmiş. Koşuyor hemen bir ekmek alıp geliyor. O kanlı elbiseleriyle sedyede yatan Mustafa Çavuş'a bir dilim uzatıyor. 'Mustafa Çavuş! Bak taze ekmek geldi. Bir dilim ye!' Ölmek üzere olan insana ekmek verilir mi ama yapacak başka bir şey de yok. Bir dilim uzatıyor. Mustafa Çavuş alıyor, ağzına getiriyor öyle duruyor. O kahraman ki, kaç zamandır belki hiç ekmek yememiş. 'Al kardaş, yemeyeceğim' diyor. Israr ediyorlar konuşmuyor. O kahramanlar ki çok ısrar etmeden de konuşmazlar. Israr üzerine şu muhteşem açıklamayı yapıyor.
- "Gördüğünüz gibi ben ölmek üzere olan birisiyim. Ekmeği ben yersem, ekmeğin bana vereceği kuvvet benimle beraber boşa gider. İsraf olur. Sen bunu sağlam bir askere ver de, ona kuvvet olsun. Düşmanla iyi çarpışsın!"

Çocuklara Konulan İsimler:

- Çanakkale Savaşının son günlerinde Avrupalı pek çok gazeteci Türkiye'ye geliyor. Bunlar evvela karşı cepheyi geziyor. Bunlardan biri olan Humanitat gazetesinin muhabiri Valantin Türkçe biliyor ve Türkolog.
- Karlı bir gün diye başlıyor anlatmaya. Çanakkale'ye çıktık, denizin kenarında rıhtım var. Orada 3 çocuk karda oynuyorlardı. Üzerlerinde sadece çuval var. Çuvalı tersinden, sağından, solundan delip çocukların başından geçirmişler. Üçü de soğuktan morarmıştı. 9-10 yaşlarında görünen birine,
- "Babanız ne iş yapıyor?" diye sordum.
- "Öldü" dedi.
- "Nerede öldü, niye öldü?"
- "Savaşta şehit olmuş"

- "Size anneniz mi bakıyor?"
- "Hayır annemiz de öldü", dediler
- Peki size kim bakıyor, diye sorunca "Bize ninemiz bakıyor" dediler ve derme çatma bir kulübe gösterdiler.
- Valantina diyor ki; ben Türk tarihini biliyorum. Bu kadar muhteşem bir tarih gelmiş bir torba kemik haline dönüşmüş, bu çuvallara girmiş, artık bu iş bitmiş, bu milletin dirilmesi mümkün değildir, diye düşünüyordum ki, o derme çatma kulübenin kapısı açıldı. İhtiyar bir kadın bastonuna tutunarak dışarı çıktı, çocukları çağırmaya başladı:
- "Gazanfer, Muzaffer, Mücahit koşun yavrularım, çorba yaptım, için. "
- Çocuklar kulübeye doğru koşarken tekrar düşünmeye başladım. En kara gününde çuvalların içindeki çocuklarına Gazanfer, Muzaffer, Mücahit adı takan bir millet yakında mutlaka tekrar dirilecektir.

Ekmek Boşa Gitmesin:

- Revirde yatan yaralı askerlere yemek dağıtılmaya başlanıyor… Yemek dediysek de bu kupkuru bir parça ekmekten başka bir şey değil. Çevredeki tüm yaralılara verdikleri gibi Hüseyin'in yanına da geliyor ve bir parça ekmek uzatıyorlar. Önce alıyor ekmeği. Kim bilir kaç gündür aç. Kaç gündür bu ekmeği hayal etmekte. Hırsla değil, Allah'a büyük bir şükranlık içinde ekmeği ağzına götürüyor. Tam o sırada duruyor. Ekmeği geri çekiyor ağzından ve yanında duran Mehmetçiğe geri veriyor.
- Asker arkadaşları kendisine ekmeği yeme konusunda ısrar ediyorlar. Bunun üzerine onlara, duyulduğunda insanın tüylerini diken diken eden şu ibretli sözleri söylüyor:

- “Kardeşlerim! Bu ekmeği benim yemem doğru değildir. Ben nasıl olsa birazdan öleceğim. Alın bunu, düşmana karşı çarpışacak yiğitlere yedirin de ekmek boşa gitmesin!..”
- Anadolu’nun yağız delikanlılarından olan Hüseyin, bunları söyledikten sonra ruhunu teslim ediyor.

Şiirlerle Çanakkale:

Bir Yolcuya

Dur yolcu, bilmeden gelip bastığın
Bu toprak, bir devrin battığı yerdir
Eğil de kulak ver bu sessiz yığın
Bir vatan kalbinin attığı yerdir!

Bu ıssız, gölgesiz yolun sonunda
Gördüğün bu tümsek Anadolu'nda,
İstiklâl uğrunda, namus yolunda
Can veren Mehmed'in yattığı yerdir.

- Necmeddin Halil ONAN

Çanakkale Şehitlerine

Şu Boğaz harbi nedir? Var mı ki dünyâda eşi?
En kesif orduların yükleniyor dördü beşi.
-Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya-
Kaç donanmayla sarılmış ufacık bir karaya.
Ne hayâsızca tehaşşüd ki ufuklar kapalı!
Nerde-gösterdiği vahşetle 'bu: bir Avrupalı'
Dedirir-Yırtıcı, his yoksulu, sırtlan kümesi,
Varsa gelmiş, açılıp mahbesi, yâhud kafesi!
Eski Dünyâ, yeni Dünyâ, bütün akvâm-ı beşer,
Kaynıyor kum gibi, mahşer mi, hakikat mahşer.
Yedi iklimi cihânın duruyor karşında,
Ostralya'yla beraber bakıyorsun: Kanada!
Çehreler başka, lisanlar, deriler rengârenk:
Sâde bir hâdise var ortada: Vahşetler denk.

Kimi Hindû, kimi yamyam, kimi bilmem ne belâ...
Hani, tâuna da züldür bu rezil istilâ!
Ah o yirminci asır yok mu, o mahlûk-i asil,
Ne kadar gözdesi mevcûd ise hakkıyle, sefil,
Kustu Mehmedciğin aylarca durup karşısına;
Döktü karnındaki esrârı hayâsızcasına.
Maske yırtılmasa hâlâ bize âfetti o yüz...
Medeniyyet denilen kahbe, hakikat, yüzsüz.
Sonra mel'undaki tahribe müvekkel esbâb,
Öyle müdhiş ki: Eder her biri bir mülkü harâb.

Öteden sâikalar parçalıyor âfâkı;
Beriden zelzeleler kaldırıyor a'mâkı;
Bomba şimşekleri beyninden inip her siperin;
Sönüyor göğsünün üstünde o arslan neferin.
Yerin altında cehennem gibi binlerce lağam,

Atılan her lağamın yaktığı: Yüzlerce adam.
Ölüm indirmede gökler, ölü püskürmede yer;
O ne müdhiş tipidir: Savrulur enkaaz-ı beşer...
Kafa, göz, gövde, bacak, kol, çene, parmak, el, ayak,
Boşanır sırtlara vâdilere, sağnak sağnak.
Saçıyor zırha bürünmüş de o nâmerd eller,
Yıldırım yaylımı tûfanlar, alevden seller.
Veriyor yangını, durmuş da açık sinelere,
Sürü halinde gezerken sayısız teyyâre.
Top tüfekten daha sık, gülle yağan mermiler...
Kahraman orduyu seyret ki bu tehdide güler!
Ne çelik tabyalar ister, ne siner hasmından;
Alınır kal'â mı göğsündeki kat kat iman?
Hangi kuvvet onu, hâşâ, edecek kahrına râm?
Çünkü te'sis-i İlahi o metin istihkâm.

Sarılır, indirilir mevki-i müstahkemler,
Beşerin azmini tevkif edemez sun'-i beşer;
Bu göğüslerse Hudâ'nın ebedi serhaddi;
'O benim sun'-i bedi'im, onu çiğnetme' dedi.
Asım'ın nesli...diyordum ya...nesilmiş gerçek:
İşte çiğnetmedi nâmusunu, çiğnetmiyecek.
Şühedâ gövdesi, bir baksana, dağlar, taşlar...
O, rükû olmasa, dünyâda eğilmez başlar,
Vurulup tertemiz alnından, uzanmış yatıyor,
Bir hilâl uğruna, yâ Rab, ne güneşler batıyor!
Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş asker!
Gökten ecdâd inerek öpse o pâk alnı değer.
Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor tevhidi...
Bedr'in arslanları ancak, bu kadar şanlı idi.
Sana dar gelmiyecek makberi kimler kazsın?
'Gömelim gel seni tarihe' desem, sığmazsın.

Herc ü merc ettiğin edvâra da yetmez o kitâb...
Seni ancak ebediyyetler eder istiâb.
'Bu, taşındır' diyerek Kâ'be'yi diksem başına;
Ruhumun vahyini duysam da geçirsem taşına;
Sonra gök kubbeyi alsam da, ridâ namıyle,
Kanayan lâhdine çeksem bütün ecrâmıyle;
Ebr-i nîsânı açık türbene çatsam da tavan,
Yedi kandilli Süreyyâ'yı uzatsam oradan;
Sen bu âvizenin altında, bürünmüş kanına,
Uzanırken, gece mehtâbı getirsem yanına,
Türbedârın gibi tâ fecre kadar bekletsem;
Gündüzün fecr ile âvizeni lebriz etsem;
Tüllenen mağribi, akşamları sarsam yarana...
Yine bir şey yapabildim diyemem hâtırana.
Sen ki, son ehl-i salibin kırarak savletini,
Şarkın en sevgili sultânı Salâhaddin'i,

Kılıç Arslan gibi iclâline ettin hayran...
Sen ki, İslam'ı kuşatmış, boğuyorken hüsran,
O demir çenberi göğsünde kırıp parçaladın;
Sen ki, rûhunla beraber gezer ecrâmı adın;
Sen ki, a'sâra gömülsen taşacaksın...Heyhât,
Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihât...
Ey şehid oğlu şehid, isteme benden makber,
Sana âğûşunu açmış duruyor Peygamber.

- 25 mayıs 1915 gecesi, Arıburnu’nda merkez cephesinde şehid düşen Boyabatlı Ömer oğlu Mustafa’nın kanlı elbisesinde bulunan destan,

Eûzü besmele çektim çıkarken
Köye baktım şöyle yüksek bir yerden,
Karargaha koştum üç gün erkenden,
Bugün bizden vatan razı olacak,
Nefer şehid, ordu gazi olacak,

Rumeli toprağı yoğrulmuş kanla,
Öğün alınır verilen canla,
Herkesin yüreği çarpıyor şanla,
Bugün bizden vatan razı olacak,
Nefer şehid, ordu gazi olacak,
Kurşunlar atıldı düşmana karşı,
Şehitler buldular göklerde arşı,

Gaziler döktüler hep sevinç yaşı,
Bugün bizden vatan razı olacak,
Nefer şehid, ordu gazi olacak,

Arıburnu, hani topların nerde,
Gazilik arzusu var her yiğit ferde,
Şehitlik göktedir, gazilik yerde,
Arıburnu haydi toplar gürlesin,
Ey düşman kaçma, tavşan mısın nesin,
Bir hücumda hemen kesildi sesin,
Zırhlıların gitti deniz dibine,
İlk hücumdan sonra ya bu kaçış ne?
Kaç durma, geçerse fırsat eline,
Bugün bizden vatan razı olacak,
Nefer şehid, ordu gazi olacak,
Çanakkale'yi hiç verir mi Türkler?

İstanbul'umuzu alacak bir er,
Var mıdır dünyada, nerde o asker?
Bugün bizden vatan razı olacak,
Nefer şehid, ordu gazi olacak,

Boyabatlı Ömer oğlu Mustafa,
Yazdı bu destanı girerken safa,
Muradı gitmektir arşı tavafa,
Bugün bizden vatan razı olacak,
Nefer şehid, ordu gazi olacak.

57. Alayın Hakka Yürüyüş Destanı

Aldık abdestimizi birer matara suyla;
Bekleriz şehadeti ibadet sukutuyla .
Hücum borusu çaldı her birimiz bir yerden,
Tekbir uğultusuyla fırladık siperlerden.
İman dolu göğüsler bir volkanik dağ gibi.
Yürüdük manga manga, bölük bölük çığ gibi.
Elazığlı, Konyalı, Sivaslı, Ankaralı
Burdur, Çankırı, Rize, Tekirdağ, Malkaralı.
Yaralanıp düşenler mahzun mahzun bakmakta,
O güzel gövdelerden sel gibi kan akmakta,
Savaş değil de sanki toydayız düğündeyiz,
Kulun Hakk'a vardığı bir mukaddes gündeyiz;
Toprağı santim santim mühürledi kanımız;
EY VATAN feda olsun senin için canımız